

INGEZONDEN.

REISINDRUKKEN ALS PELGRIMARTS.

Beschrijvingen van reizen, door collegae als pelgrimarts gemaakt van en naar Djiddah, trekken meer en meer belangstelling. De „Reisindrucken” van collega HOFFMANN in No. 51, 1930 van dit *Tijdschrift* geven heel goed weer de ervaringen, die men alzoo kan opdoen.

Een alinea, op bldz. 6177 onderaan moet, opdat geen verkeerde, reeds lang en veelvuldig bestreden meening post vat, wel verbeterd worden: er staat:

„... een hadji is een priester en nu zien wij in een priester iemand, die voor een ander meer over heeft dan een gewoon mensch en dus behulpzamer is dan deze. De hadji niet; hij is priester en hoeft dus niet meer te werken. Was er een patiënt, die naar het hospitaal moest, dan werd deze wel door de pelgrims vervoerd doch steeds met tegenzin en met sterken drang van dokter of verpleger”.

Nog steeds verkeeren velen in de meening, dat een hadji „priester” is, en dit wordt wellicht ondersteund, doordat men in Indië wel eens van priesterraden heeft hooren spreken. Intusschen: „Geestelijken of priesters zijn echter in den Islam onbekend, daar deze godsdienst niets heeft, dat gelijk op sacramenten zooals bijvoorbeeld doop of avondmaal (communie) tot welker uitdeeling een bepaalde klasse van menschen door wijding de uitsluitende bevoegdheid erlangt, zelfs het herderlijke ambt, de zielzorg is in den Mohammedaanschen godsdienst niet aan bepaalde personen opgedragen; het is de taak van iedereen ten opzichte van hen, die in zijn omgeving leven” zegt SNOUCK HURGRONJE („Het Mohammedanisme” in COLIJN, „*Nederlandsch-Indië*” I, bldz. 254).

„Waar de Islam het zuiver godsdienstig terrein verlaat en zich op maatschappelijk gebied gaat begeven, heeft de regeering het noodzakelijk gevonden eenige met den Mohammedaanschen godsdienst samenhangende onderwerpen te regelen. Ik wijs hier op:

1. De instelling der priesterraden op Java en Madoera bij een algemeenen maatregel van bestuur in 1882; in deze colleges krijgen het hoofd van het moskeepersoneel (de panghoeloe) als voorzitter en andere godsdienstambtenaren als leden rechterlijke functie's te verrichten” (*Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië* door mr. PH. KLEINTJES, hoogleeraar te Amsterdam, bldz. 535).

„Zooewel onder de goeroe's (leeraren) als onder de panghoeloe's en hun personeel vindt men velen, die aan den door hen afgelegde bedevaart naar Mekka het gewoonterecht ontleenen om het hoofd met den tulband te bedekken en daarbij een min of meer Arabisch gewaad te dragen.

Vroeger hebben onwetende Europeanen zelfs die bedevaartgangers (hadji's) als zoodanig voor hetgeen zij priester noemen voor bedienaren van den godsdienst aangezien. De dwaasheid dezer dwaling treft in onzen tijd des te meer, omdat sedert de ontwikkeling der stoomvaart het aantal hadji's zeer belangrijk is toegenomen en men er thans in alle rangen en standen der Inlandsche maatschappij aantreft” (SNOUCK HURGRONJE, l. c.).

Een hadji is dus geen priester!

UTERMÖHLEN.

DE GESLACHTSZIEKTEN IN LEIDEN IN 1912—1930.

In het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* van 20 December 1930 komt een mededeeling van C. SCHOKKING over bovengenoemd onderwerp voor.

Uit de door den schrijver genoemde feiten zie ik echter alleen, dat de cijfers van de universiteitspolicliniek volstrekt geen beeld geven van het voorkomen van geslachtsziekten in Leiden, zooals ik mij dat op het oogenblik heb kunnen vormen uit de patiënten, die mijn consultatiebureau bezoeken.

De bewering, dat syphilis in Leiden een „uitstervende ziekte” is, zou ik willen verantwoord met den dichtregel:

Syphilis is overal, overal mijn vrienden.

't Is de vraag maar wie ze al, wie ze niet kan vinden!

Wij beschikken nog altijd niet over eenige betrouwbare statistische cijfers in dit opzicht *).

P. H. VAN DER HOOG.

*) Van redactiewege bekort.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

HAITI. — Schijndoode arbeiders. Aan een boek van W. B. SEABOCK, *L'île Magique*, ontleent *Bruxelles Médical* van 10 en 17 Augustus 1930 een boeiend verhaal aangaande een volksgeloof, dat sommige menschen in staat zijn, pas begraven dooden uit hun graf te doen verrijzen en hen dan voor zich te laten arbeiden. Deze doode arbeiders, *zombies* geheeten, mogen geen zout of vleesch gebruiken, anders keeren zij naar hun graven terug en gaan dan terstond tot ontbinding over. Een arts, door den schrijver hierover geraadpleegd, is van meening, dat de misdadigers, die de dooden heeten te misbruiken, in staat zijn, door middel van vergiften een toestand van lethargie teweeg te brengen, zoodanig, dat sommige vergiftigden zelfs door hun familie begraven worden, en dan door de belanghebbenden worden opgegraven en werktuigelijk den arbeid in de suikervelden verrichten.

Het strafwetboek van Haïti bevat in art. 249 de bepaling:

„Als poging tot moord zal ook worden beschouwd elk gebruik, gericht tegen personen, van stoffen, die, zonder den dood teweeg te brengen, een lethargischen slaap van korten of langeren duur veroorzaken”.

„Het begraven van personen, aan wie zulke stoffen zullen zijn toegediend, zal worden beschouwd als *moord*, onverschillig hoe de afloop zal zijn”.

LONDEN. — Verzorging van zwangere vrouwen. Een onderzoek, door een commissie van wege het ministerie van Gezondheid ingesteld naar tweeduizend sterfgevallen bij de baring en in het kraambed, heeft aan het licht gebracht, dat in 17 pCt. dier gevallen geenerlei deskundig toezicht op de zwangerschap had plaats gehad. Op grond van deze en dergelijke ervaringen heeft het ministerie besloten tot pogingen om de vrouwen het gewicht van zulk toezicht te leeren inzien. Daartoe is de medewerking ingeroepen van de lichamen, die zich met de zorg voor moeders en kinderen belasten en een plan ontworpen, dat, voor de eerstvolgende drie jaren, 5 millioen P. St. zal kosten, naar schatting, „een gering bedrag in vergelijking met de beoogde voordeelen”. Toch — zou Ref. meenen — ook weer niet zulk een heel gering bedrag. Want het komt, naar ruwe schatting, op f 150 per hoofd van de 17 pCt. der zwangere vrouwen, die geen dokter of vroedvrouw hebben geraadpleegd. *The Lancet* van 20 December merkt op, dat het niet voldoende is, consultatie-bureaux op te richten zonder de rechtstreeksche medewerking der artsen en vroedvrouwen, *die de practijk witoefenen*. Thans is het een zeldzaamheid, als het geneeskundig hoofd van een consultatiebureau een verlossing verricht, of op verzoek der vroedvrouw ten einde brengt. De in de nationale ziekteverzekering verzekerde vrouwen hebben recht op de adviezen hunner dokters; de vrouwen, die een dokter voor de verlossing aannemen, staan vanzelf onder toezicht. In bijzondere gevallen kan, zoo noodig, nog het advies van het consultatiebureau worden ingeroepen. Nu blijven over de niet-verzekerde vrouwen, die een vroedvrouw hebben aangenomen, en